

56. JIRÁSKOVA HRONOVA

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH DIVADELNÍCH SOUBORŮ KONANÁ POD ZÁŠTITOU ČESKÉ MÍROVÉ RADY V RÁMCI FESTIVALU ZÁJMOVÉ UMĚLECKÉ ČINNOSTI 1986 NA POČEST XVII. SJEZDU KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA, 65. VÝROČÍ KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA A VOLEB DO ZASTUPITELSKÝCH ORGÁNŮ.

CENA PŘEHLÍDKY

Souboru Jána Chalupku pri ZK ROH Mostáreň Brezno za inscenaci hry J. G. Tajovského „HRIECH“

ČESTNÁ UZNÁNÍ

Františku Držíkovi za scénografii inscenace „A RÁNA SÚ TU TICHÉ“

Bedřichu Beranovi za postavu Křivdy ve hře A. Jiráska „OTEC“

Jiřímu Kubinovi za postavu Jana ve hře J. Šotoly „BITVA U KREŠČAKU“

Kláre Rošťárové za postavu Zuzy ve hře J. G. Tajovského „HRIECH“

Dramaturgii souboru SK ROH MAJ HRONOV za podnětnou úpravu předlohy inscenace hry A. Jiráska „OTEC“

Jele Kaškové za postavu Kataríny ve hře W. Shakespeara „KROTENIE ŽENY“

Silvii Ulmanové za postavu Ifigenie v Eurípidově hře „IFIGENIE V AULIDĚ“

Porota navrhuje ZSDU ocenit scénografa Jozefa Cillera za dlouholetou spolupráci s amatérskými soubory

DIPLOMY

Divadelnímu souboru Slovenské pohronske javisko MsOS Levice za uvedení hry Borise Vasiljeva „A RÁNA SÚ TU TICHÉ“

Divadelnímu souboru SK ROH MAJ Hronov za uvedení hry Aloise Jiráska „OTEC“

Divadelnímu souboru IMPULS DK ROH Vítkovice - Ostrava za uvedení hry Aristofana „PTÁCI“

Divadelnímu souboru Domu kultúry ROH ZŤS Martin za uvedení hry Williama Shakespeara „KROTENIE ŽENY“

Divadelnímu souboru dramatického odboru SKP Červený Kostelec za uvedení hry Jiřího Šotoly „BITVA U KREŠČAKU“

Divadelnímu souboru Kolár DK ROH AZNP Mladá Boleslav za uvedení Eurípidovy hry „IFIGENIE V AULIDĚ“

HODNOCENÍ POROTY

Dovoluť mně, abych jménem poroty předložil hodnocení inscenací uvedených na 56. Jiráskově Hronově, který se koná jako celostátní přehlídka amatérských divadelních souborů.

Přehlídka se uskutečnila ve dnech 2.-9. srpna 1986. Posláním přehlídky bylo mimo jiné přispět k dalšímu prohlubování teoretických i praktických znalostí souborů, k objasňování ideových a uměleckých principů amatérského divadla a zároveň dokumentovat, že amatérské divadlo je trvalým přínosem socialistické kultury.

Přehlídka se i letos stala tvůrčí dílnou. Práce v diskusních klubech vedených poučenými a iniciativními moderátory za účasti porotců, podrobná analýza práce souborů v diskusích s porotou, Zpravodaj, informující a orientující zájem divadelní veřejnosti k určitým tématům, Klub mladých divadelníků, ale i studijní představení a další akce v rámci přehlídky, byly dobrou příležitostí ke konfrontaci stanovisek, místem společného tvůrčího hledání a řešení otázek socialistického amatérského divadla, jeho sdělnosti a společenské angažovanosti.

Porota v úvodu konstatuje, že letošní přehlídka nepřinesla převahu mimořádných a podnětných inscenací a objevných realizačních postupů. Snad je to tím, že po úspěších v minulých sezónách nepřinesly některé vyspělé soubory, známé z minulých přehlídek, nové podnětné inscenace, snad je to tím, že se letos na Hronově neobjevily soubory generačně mladší.

Jménem poroty však rád prohlašuji, že přehlídka své hlavní stanovené cíle splnila. Byly to především podněty k inscenování her z oblasti světové, české a slovenské klasiky a hledání jejich soudobého ideově uměleckého výkladu a jevištního zobrazení. Dále pak celkovou aktivitou a tvořivostí všech účastníků Jiráskova Hronova. Zároveň konstatuji, že její průběh odpovídal podmínkám soutěžního řádu, tak, jak byl vyhlášen.

V týdnu od 2. do 8. srpna hodnotila porota sedm inscenací. Výběr byl zaměřen na tři hry světové klasiky, jednu klasickou hru českou, adaptaci klasické hry slovenské, jedné české současné hry a dramaturgizaci sovětské literární předlohy.

Porota analyzovala ideově umělecký záměr, jeho umělecké zobrazení, jednotlivé složky inscenace, hodnotila celkovou tvořivost souboru, sdělnost inscenace i umělecký a ideový přínos inscenace z hlediska poslání socialistického divadelního umění.

BORIS VASILJEV: A RÁNA SÚ TU TICHÉ

Jestliže se soubor Slovenské pohronske javisko při Ms OS v Levicích rozhodl inscenovat a-

daptaci prózy Borise Vasiljeva „A rána sú tu tiché“, byl si určitě vědom toho, že námět je známý nejen z literární předlohy, ale také z řady různých zpracování divadelních, filmových i hudebních. Na tento fakt zřejmě inscenátoři zčásti spoléhali, a to nejen při vlastní dramaturgizaci, která vznikla kompilací několika divadelních verzí ale také při stanovení inscenačního záměru. Dramaturgickými zásahy a snahou o filmovou stříhovitost však značně oprostili již v textu jednájící postavy o jejich citové a životní zázemí, což potom pro hereckou práci přineslo málo impulsů k hlubšímu psychologickému prokreslení postav. Režisér využívá řady divadelních prostředků, které však nepomohou ke skutečnému zdivadelnění, protože nejsou používány organicky.

Scénické řešení samo o sobě přináší z hlediska amatérského divadla pozoruhodnou hodnotu, i když režisérem není využíváno dostatečně propojené s dramatickou situací. Hudební slož-

(pokračování na str. 2)

ka příliš často ztrácí dramatickou funkci a mění se v lyrizující zvukovou kulisu.

Všeobecnost inscenačního zá- měru se postavila proti Vasiljev- ově původní předloze, která nesmyslnost války konkrétně demonstruje na individuálních osudech pěti dívek a také staví otázku morální zodpovědnosti Vaskova za jejich smrt. A tato nejasnost v zacílení výpo- vědi inscenace přinesla spíše zajímavé formální postupy bez vnitřního a burcujícího zaujetí.

ALOIS JIRÁSEK: OTEC

Divadelní soubor SK ROH MAJ je známý tím, že se systema- ticky a programově orientuje na uvádění her Aloise Jiráska. Při příležitosti 160. výročí existence ochotnického divadla v Hronově obohatil talentovaný kolektiv tuto řadu Jiráskových inscenací o drama „Otec“.

Východiskem pro jevištní po- dobu tohoto divadly jen vyjí- mečně uváděného dramatu byla citlivá soustředěná dramatur- gická příprava textu včetně ko- rektury jeho jazykového mate- riálu. Nad jednoduchým fabula- lačním půdorysem předlohy klene se jevištní tvar inscenace v duchu tradiční poetiky pře- vzaté z postupů realistického di- vadla. Použitím podstupům ne- chybí jistá výtvarná kvalita, pů- sobí však autonomně bez hlub- ší vzájemné vazby, kterou by se násobila dramatická situac- í plasticita jednotlivých cha- rakterů a celkové vyznění myš- lenkového poselství inscenace. Ve všech složkách převládá ur- čitý vnější ornamentalismus, kterým se zobrazuje nejenom prostředí, ale jeho stopy jsou patrné i ve způsobu kterým herci realizují své postavy. Tam kde se objeví skutečný vztah herce k zobrazované postavě jsme svědky plastického půso- bivého hereckého výkonu jako je tomu například v případě Bedřicha Berana, představitele Křivdy. Sympatické vlastnosti inscenace nespočívají v objevo- vání nových významových ro- vin textu, ani v použití insce- načního klíče, který by byl nevědění a originální. Nachází- me je v poctivém zápase o je- vištní podobu Jiráskova Otce prostředky interpretačního di- vadla právě tak jako v úsilí formulovat myšlenkové posel- ství, které by bylo schopné zasáhnout diváka v hledišti.

ARISTOFANES: PTÁCI

Inscenace Aristofanovy ko- medie Ptáci, s níž se na letoš- ním Hronově představil diva- delní soubor Impuls DK ROH z Vítkovic, nám položila otázku dnešního přístupu k odkazu an- tiky, přesněji k odkazu řecké komedie.

Vítkovičtí, kteří ve své dra- maturgické úpravě Aristofano-

vých Ptáků vyšli z více než pa- desát let starého Stiebitzova překladu s přihlednutím k dal- ším dostupným materiálům, se kromě běžně prováděných škr- tů rozhodli pro vypuštění sbo- rových písní a jejich nahraze- ní vlastními texty. Jevištní rea- lizace této úpravy nám však odhalila některá její úskalí a zřejmě i základní problémy dnešního přístupu k Aristofano- vým komediím. Víme, že Aris- tofanos ve svých dílech bezpro- středně reagoval na svou dobu, že je v nich množství narážek na tehdejší veřejný život i ur- čité osoby.

Problém je tedy v tom, najít dnešní rovinu, která by srozumitel- něji komunikovala se sou- časností. Před padesáti lety se to podařilo Frejkově inscenaci v Národním divadle. Frejka na- šel v Aristofanově komedii vý- razně aktuální téma a insceno- val tvrdou satiru na mussolinio- vskou formu fašismu. Nestačí tudíž k proškrtanému textu jen připojit některé nové reálie, je třeba přepsat text. Dalším váž- ným problémem vítkovické in- scenace je i přesnější určení žánru uvedeného díla. Jejich představení nasvědčovalo, že spíš mířili ke kabaretu a estrá- dě. I tato žánrová nejasnost přispěla k tomu, že mnohé z vítkovické inscenace Aristofa- nových Ptáků bylo pro nás ne- srozumitelné, navíc na scéně zavalené řadou naší pozornost odvádějících rekvizit, s někte- rými situacemi řešenými na hranicích vkusu.

WILLIAM SHAKESPEARE: KROTENIE ŽENY

Divadelní soubor při Domě kultury ROH ŽTS Martin se pu- stil do realizace Shakespearo- va textu nikoliv tak jako se často realizuje tedy jako ko- medii optimistickou prosyncenou hřejivým humorem, ale opakně — jako komedii hořkou, bolest- nou, která jde až k tragickým tónům a polohám. Samozřejmě tohle Shakespeare nenapsal, tak- že bylo na inscenátorech, aby v tomto duchu vytvořili vlastně novou a zásadně proměněnou myšlenkovou i strukturální po- dobu inscenace. Vzali tak na sebe odpovědnost za naprosto původní a originální informace, jež ve svých dílčích aspektech i ve svém celku budou pouze pomocí prvků a složení jeviště sdělovat významy a témata od- lišná od Shakespearova textu.

A tady je první problém in- scenace. I když ji nelze upřít, že v prvním otevření a stejně i v závěrečném akordu infor- maci tohoto druhu uskutečnila, v dalších situacích se to už plně nepodařilo. Ona proměna jež se děje především pomocí scénografie, která ruší dobové řazení Shakespearova textu a skrze herectví jež stojí na ma- ximálně rozvinuté fyzické akti-

vitě se neuskutečňuje v takové míře, aby stačila zacelit všech- ny mezery, které se objevují v upraveném a silně redukova- ném Shakespearově textu a hlavně: aby provedla dostateč- ně logické a motivované zobra- zení toho, co se na jevišti ode- hraje. A tak díky všem oněm zmíněným rozporům nemá in- scenace pevný řád, jde zatím o pokus a začatou cestu.

JIRÍ ŠOTOLA: BITVA U KRESČAKU

Zkušený divadelní soubor Dra- matického odboru při SKP ROH v Červeném Kostelci si vybral hru J. Šotoly „Bitva u Kresča- ku“ především proto, že pova- žoval téma důstojnosti lidského života i v těch nejtěžších pod- mínkách a okolnostech za té- ma nosné, aktuální a zasahují- cí současného diváka.

Tato dramaturgická volba však přinesla celou řadu pro- blémů, které začínají urči- tou skicovitostí dramatické předlohy a končí naléhavými o- tázkami stylu inscenace. Insce- nátoři předem rezignovali na vytvoření velkého básnického podobanství a velké scénické metafory, ke které Šotolova hra vybízí, ale materiál k ní je již v autorově textu pojednaný značně literárně a ne zcela pře- hledně. Režie i herecký soubor se soustředili především na sdě- lení základních dějotvorných faktů a základních charakteris- tik účinkujících postav tak, aby inscenace byla významově srozumitelná i méně zkušenému divákovi. Nepodařilo se však vytvořit dostatečně silné napě- tí a i v hereckých postupech se objevoval realistický popis a ilustrace. Spíše všeobecná je- vištní výprava, nepropracování vztahových rovin reálných i ire- álných, malá akčnost způsobily, že se téměř jediným nosi- telem významů stává slovní jed- nání. Z hereckého souboru za- ujal především Jiří Kubina v postavě Jana, který prokázal značné schopnosti pro vytvoře- ní lidsky bohatého typu.

I když inscenace Šotolovy hry neskončila přesvědčivým in- scenáčím vítězstvím, práce na ní má zcela určitě výrazný vnitro- souborový pedagogický význam.

JOZEF GREGOR-TAJOVSKÝ: HRIECH

Základem inscenace Divadel- ního souboru Jána Chalupku při ZK ROH n. p. Mostáreň Brezno se stalo dramaturgické spojení dvou aktovek J. Gregora Tajov- ského „Matka“ a „Hřích“. Spo- jil je samozřejmě tematicky — ja- ko obraz viny a trestu, ale ne- jenom to. Ozývají se tu i ně- která témata další, která všech-

na směřují do sféry morální. To- to generální téma je otevřeno s důrazným a výrazným akcen- tem divadelním — jako obřad, jenž vlastně ruší vzájemné vzta- hy postav a dialogičnost jedná- ní, ale obrací se přímo do hle- diště v němž nachází aktivní- ho partnera, jenž zasahuje jako hnací motor do situací děje, ale také zveřejňuje i vnitřní život postav. Vzniká tak těsně a or- ganické propojení hlediště a je- viště v jeden celek, které plně v rovině myšlenkové zdůvodňu- je použití arény. V řádu, jenž je takto od počátku důsledně nastolen se také odvíjí celé představení. Slouží mu jak vy- spělé a vyzrálé herecké výko- ny, zejména v ženské části, tak i například hudba, která vytvá- ří atmosferické ladění jež rea- lizuje jisté baladické rysy.

Jde nesporně o inscenaci, kte- rá je nesena jasným a přesně cíleným stylotvorným úsilím. Tento řád jehož účinnost je ne- sporná má ovšem jisté problé- my v určité stejné dynamič- nosti, která jako by působila jistou odtazitostí a chladnost. Nicméně i tak je to inspirativ- ní čin, který přispívá do disku- se o inscenování klasických děl.

EURÍPIDES: IFIGENIE V AULIDĚ

Divadelní soubor Kolár DK ROH AZNP Mladá Boleslav in- spirovalo stále aktuální téma války a míru k odvážné dra- maturgické volbě Eurípidovy tra- gédie „Ifigenie v Aulidě“. Re- žijně dramaturgický přístup však ve snaze zvýraznit poslá- ní inscenace zasáhl do struktury klasické řecké tragédie, na- rušil ji, aniž by vytvořil no- vou. Postihlo to především ú- lohu chóru, který má v tomto žánru tvořit základní prvek ko- munikace mezi jevištěm a hle- dištěm. Posun do roviny drob- nokresebné individualizace byl jen neorganicky prolamován proklamacemi závažných idejí do diváků.

Výtvarné řešení jen podpořilo vnějškovou dekorativnost he- reckého projevu, kde i zkuše- nější část souboru výkony mo- tivovanými pouhou psychologič- kou pravděpodobností vytvářela dojem jakési obecné historické tragédie. V tomto kontextu za- ujal výkon Silvie Ulmanové v titulní roli, která dokázala vlast- ní vnitřní zaujatostí vyjádřit za- ujatost postavy, takže její zá- sluhou bylo téma inscenace pře- ce jen sděleno.

Doc. FRANTIŠEK LAURIN,
PŘEDSEDA POROTY 56. JH